

Tekniska kontoret
Eva Hedenström

Tekniska nämnden

Periodmål för 2024–2026 för Avfallsplan 2021–2032

Ärendet

Varje kommun är enligt lag, som en del av renhållningsordningen, skyldig att upprätta en avfallsplan där mål sätts upp för avfallshanteringen. Danderyd har tillsammans med övriga av avfallsbolaget SÖRABs ägarkommuner, exklusive Stockholms stad, en gemensamt framtagen avfallsplan.

Nuvarande avfallsplan omfattar perioden 2021–2032 och är uppdelad i fyra målperioder på tre år med tillhörande periodmål. Periodmålen bestäms inför varje ny målperiod. Avfallsplanen går nu in i den andra målperioden och nya periodmål har tagits fram gemensamt. Periodmålen verkar för att nå huvudmålens syfte, vilka är att:

- Minimera negativ miljö- och klimatpåverkan
- Främja hållbara val
- Minimera avfallsmängderna
- Avfall är rätt sorterat
- Kretsloppen är giftfria

Förslaget på nya periodmål baseras på avfallsplanens huvudmål, ny lagstiftning och nuvarande periodmål för 2021–2023. Det föreslås åtta nya periodmål medan elva mål är en fortsättning från tidigare målperiod. I kommunfullmäktiges beslutsunderlag för antagande av avfallsplanen, KF 2020-10-12 §109, KS 2017/0084, beskrivs att det är renhållningsansvarig nämnd, alltså tekniska nämnden, som i Danderyds kommun skall anta delmålen i avfallsplanen.

Tekniska kontorets förslag till beslut

Tekniska nämndens beslut

Tekniska nämnden beslutar att anta förslaget på nya periodmål för 2024–2026.

Bakgrund

Avfallsplanens syfte

Avfallsplanen sätter upp mål för avfallshanteringen till år 2032. Målområden och mål är utformade för att främja ett mer cirkulärt system i stället för att, som tidigare, arbeta främst i enlighet med avfallstrappan. Ett cirkulärt avfallssystem bestående av en välfungerande insamling, behandling och materialhantering maximerar hur vi använder de resurser

Tekniska kontoret
Eva Hedenström

som redan finns i kretsloppet. Fem målområden ska tillsammans främja en mer cirkulär avfallshantering.

Avfallsplanen ska vara vägledande i alla delar av avfallshanteringen och den berör hela kommunen. Från planering av nya bostads- eller verksamhetsområden, vid prövning av bygglov och upphandling, för tillsyn och barmarksrenhållning, och även hur invånarna och verksamheterna i kommunen ska hantera sitt avfall.

Målen är i vissa delar satta för att även visa kommunens vilja vad gäller verksamheter som är lokaliserade i kommunen. Genom att SÖRABs ägarkommuner har antagit en gemensam avfallsplan så arbetar alla SÖRAB-kommunerna åt samma håll och har en större påverkan på regionens hållbarhetsarbete.

Avfallsplanens struktur

Avfallsplanen innehåller fem övergripande målområden – System efter behov, Avfall förebyggs, Material cirkulerar, Matavfall samt Skräp och nedskräpning. Inom varje målområde finns ett antal huvudmål för hela perioden 2021–2032. Det finns även så kallade periodmål för hur långt arbetet ska ha kommit vart tredje år; 2023, 2026, 2029 samt 2032. Hela avfallsplanen består av fyra deldokument (bakgrundsdokument, ett måldokument, ett periodmålsdokument och bilagor) och det är periodmålen som är det dokument som förnyas inför varje delmålsperiod. Periodmålen ska alltid leda mot huvudmålen.

Arbetet med att ta fram nya periodmål

Förslagen till nya periodmål har tagits fram av en projektgrupp bestående av tjänstepersoner från kommunerna, däribland Danderyds kommun. För att säkerställa inflytandet från samtliga kommuner har regelbundna avstämningar gjorts med avfallsplanens olika styrgrupper – styrgruppen för avfall, styrgruppen för miljöstrategiska frågor och styrgruppen för barmarksrenhållning – där varje grupp representerats av en tjänsteperson från kommunen. Den samordnande styrgruppen för avfallsplanen har godkänt de nya periodmålen, som nu går vidare för hantering i respektive kommun.

Arbetet med att ta fram förslaget på de nya periodmålen har utgått från den första målperioden och utifrån vilka nya lagkrav som finns inom avfallsområdet. Detta medför att vissa målområden utvecklas och att det läggs till eller tas bort nya mål inför varje målperiod. Till periodmålen tas en handlingsplan fram med gemensamma aktiviteter med SÖRAB samt lokala aktiviteter som varje kommun ska enskilt jobba med. Handlingsplanen följs upp årligen och är en del av uppföljningen av hur arbetet med avfallsplanens mål fortskrider. Dessa redovisas i en gemensam sammanställning via SÖRAB och sammanställs i verktyget Miljöbarometern.

Tekniska kontoret
Eva Hedenström

Förslag till nya periodmål 2024–2026

Nedan redovisas förslag till nya periodmål under respektive målområde. I kommentaren ges en motivering till målet och här framgår även ifall det är en förlängning av nuvarande periodmål eller ett helt nytt mål. En av SÖRAB kort prognos över utfallet av nuvarande periodmål finns också även om det i flera fall är svårbedömt.

Målområde 1 – System efter behov

- Mål 1.1.1. År 2026 har kommunen och SÖRAB fungerande fastighetsnära insamling av förpackningar samt insamling från lättillgängliga platser för skrymmande förpackningar.

Kommentar: *Nytt mål med anledning av ny lagstiftning som ska vara på plats senast 2027. Nuvarande periodmål 1.1.1, som handlar om att kommunen och SÖRAB år 2023 ska ha testat och utvärderat miljömässigt hållbara tjänster och system för att komma närmare användaren, bedöms kunna uppnås till målperiodens slut.*

- Mål 1.1.2. År 2026 har aktiviteter tagits fram och genomförts inom ramen för kommunens och SÖRABs vägledning för ökad tillgänglighet till insamlingssystem för olika avfallsslag.

Kommentar: *Fortsättning på tidigare periodmål. För att systemen för avfall ska vara tillgängliga för alla behövs ett fortsatt kommunalt arbete. Nuvarande periodmål anger att det ska tas fram en strategi för att öka systemens tillgänglighet. I det fortsatta arbetet byts benämningen från ”strategi”, till ”vägledning” då strategier hanteras olika i SÖRABs ägarkommuner. SÖRABs prognos för innevarande periodmål, som anger att det år 2023 ska finnas en gemensam strategi för att öka systemens tillgänglighet, är att målet kan komma att uppnås och att kartläggning görs senare i år.*

- Mål 1.2.1. År 2026 har kommunen väletablerade rutiner för att säkerställa att yta för insamling av förpackningar reserveras i samband med samhällsbyggnadsprocesser.

Kommentar: *Nytt periodmål. För att leva upp till nya lagkrav behöver kommunen säkerställa ytor för insamling. Detta omfattar ytor för insamling av förpackningar vid lättillgängliga insamlingsplatser och för insamling på torg, i parker och på andra populära platser. Nuvarande periodmål, som innebär att år 2023 ska material- och avfallsplanering vara en självklar del i kommunens samhällsbyggnadsprocess, prognostiseras vara delvis*

Tekniska kontoret
Eva Hedenström

uppnått vid årets slut. Kartläggning är utförd i dagsläget men dess effekt på målluppfyllnad är inte utredd.

- Mål 1.2.2. År 2026 har kommunen väletablerade rutiner samt aktiviteter för att förebygga, återanvända och återvinna bygg- och rivningsavfall vid exploatering i projekt där någon del av kommunkoncernen är byggherre.

Kommentar: *Nuvarande periodmål har här delats i två mål och förslaget nytt mål fokuserar i större utsträckning på kommunens roll. Om Sverige ska nå de nationella miljökvalitetsmålen kring bygg- och rivningsavfall måste kommunen aktivt arbeta med att minimera detta avfall samt hantera överblivna mängder mer hållbart. SÖRABS prognos för nuvarande periodmål 1.2.2, som handlar om att det år 2023 planeras för en cirkulär hantering och för att förebygga massor och bygg- och rivningsavfall vid exploatering och ny- och ombyggnadsprojekt, är att målet ej kommer hinna uppnås. Arbetet med masshantering är påbörjat men inte vad gäller bygg- och rivningsavfall.*

- Mål 1.2.3. År 2026 har kommunen väletablerade rutiner för att förebygga, återanvända och återvinna massor.

Kommentar: *Nytt periodmål efter att nuvarande periodmål 1.2.2 delats upp på två mål. Förslaget periodmål 1.2.3 kopplar tydligare till regionens arbete med hantering av jord- och schaktmassor från bygg- och rivningsprojekt. Med massor syftas på jord- och schaktmassor från bygg- och rivningsprojekt. Målet syftar även till att främja regional samverkan vad gäller aktiviteter kopplade till detta periodmål. Målet är av vikt för att nå nationella miljökvalitetsmål. För detta krävs geografiska ytor. Fokus för 1.2.3 är kopplat till regionens arbete.*

- Mål 1.3.1. År 2026 kan SÖRAB redovisa miljö- och klimatpåverkan från de stora avfallsflödena.

Kommentar: *Målet är en fortsättning på nuvarande periodmål. Genom att kontinuerligt bevaka och undersöka miljöpåverkan från stora avfallsflöden kan vi lättare göra medvetna val. Nuvarande periodmål handlar om att år 2023 ska SÖRAB-regionens material- och avfallsflöden vara kartlagda. Arbetet med detta pågår och prognosen är att målet delvis kan komma att uppnås.*

Tekniska kontoret
Eva Hedenström

Målområde 2 – Avfall förebyggs

- Mål 2.1.1. År 2026 arbetas det systematiskt med främjande av återanvändning och förebyggande av avfall.

Kommentar: Målet är en fortsättning på nuvarande periodmål. Genom att arbeta med återanvändning går det att förebygga avfall och minska avfallsmängderna. Med systematiskt arbetsätt menas att det finns etablerade aktiviteter för att främja återanvändning. Nuvarande målformulering anger att år 2023 ska förutsättningarna för återanvändning vara bättre än 2021. SÖRABs prognos är att denna delvis kan komma att uppnås men att läget är svårt att utvärdera.

- Mål 2.3.1. År 2026 finns väletablerade rutiner för att minska mängden engångsartiklar i kommunala offentliga verksamheter.

Kommentar: Målet är en prioriterad delmängd av periodmål 2.3.1 i nuvarande målperiod. Föreslaget nytt periodmål fokuserar på engångsartiklar. Periodmålet fokuserar på kommunens påverkan. Kommunen ska vara en förebild i arbetet med att förebygga avfall och kunna sprida goda exempel. I nuvarande periodmål anges att det år 2023 ska finnas en metod för mätning av avfallsmängder från kommunala offentliga verksamheter. Målet kan enligt SÖRAB kunna uppnås på enskild kommunbasis även om arbetet ej är påbörjat på gemensam nivå.

- Mål 2.3.2. År 2026 har kommunen väletablerade rutiner för upphandling och inköp av varor, material och tjänster som leder till minskade avfallsmängder för kommunala offentliga verksamheter.

Kommentar: Målet är en fortsättning på nuvarande periodmål. Kommunen ska vara en förebild i arbetet med att minska avfallsmängderna och kunna sprida goda exempel. Nuvarande periodmål handlar om att det år 2023 ska finnas rutiner för upphandling av varor, material och tjänster som leder till ökad återanvändning samt minskade avfallsmängder för kommunala offentliga verksamheter. I dagsläget saknas mall/motsvarande för att säkerställa rutiner. Målet lades nyligen på kommunnivå i stället för gemensam. Prognosen är att målet kan komma att uppnås delvis genom att det införs på enskild kommunbasis.

Tekniska kontoret
Eva Hedenström

Målområde 3 – Material cirkulerar

- Mål 3.1.1. År 2026 möjliggörs för att mer av det textilavfall som uppstår samlas in separat jämfört med år 2023.

Kommentar: *Nytt periodmål. Textil är en prioriterad avfallstyp under huvudmål 3.1. Fraktionen är en prioriterad avfallsström både nationellt och inom EU och senast 2025 ska textilier samlas in separat.*

- Mål 3.1.2. År 2026 återanvänds eller materialåtervinns en större andel av det grovavfall som uppstår och lämnas till kommunen eller till SÖRAB, jämfört med år 2023.

Kommentar: *Nytt periodmål. Grovavfall är en prioriterad avfallstyp under huvudmål 3.1. För att nå huvudmålet behöver andelen grovavfall som går till återanvändning eller återvinning att öka.*

Målområde 4 – Matavfall

- Mål 4.1.1. År 2026 har mängden matavfall i restavfallet minskat jämfört med 2024.

Kommentar: *Målet är en fortsättning på nuvarande periodmål. Det behövs ett fortsatt strategiskt arbete för att matavfallet ska behandlas biologiskt och bli biogas och biogödsel, istället för att brännas med restavfallet. Plockanalyser visar att det är mycket matavfall i restavfallet som kan återvinnas genom biologisk behandling om det hade sorterats och avlämnats i rätt avfallssystem. Nuvarande periodmål, som anger att år 2023 ska mängden matavfall i restavfallet vara halverad jämfört med 2021, är svår att prognostisera enligt SÖRAB. Resultatet kommer visa sig i plockanalys som genomförs under våren 2024.*

- Mål 4.2.1. År 2026 har matsvinnet från kommunala offentliga verksamheter minskat jämfört med år 2023.

Kommentar: *Målet är en fortsättning på nuvarande periodmål. Minskning av mängden matsvinn är prioriterat enligt nationella etappmål och enligt den nationella avfallsplanen. Nuvarande periodmål anger att det år 2023 ska finnas en gemensam metod*

Tekniska kontoret
Eva Hedenström

etablerad för mätning av matsvinn i kommunala offentliga verksamheter. I dagsläget är gemensam metod fastställd men det är fastställt när den kan anses vara etablerad varpå prognosen är att målet kan komma att uppnås till periodens slut helt eller delvis.

- Mål 4.3.1. År 2026 har insamling och behandling för matavfall kvalitetssäkrats och optimerats.
Kommentar: *Målet är en fortsättning på nuvarande periodmål men omformuleras för att fokusera på att det sorterade matavfallet ska kunna utgöra en resurs. Det behövs ett fortsatt strategiskt arbete för att allt det sorterade matavfallet ska hålla så hög kvalitet att det kan utgöra en resurs. Syftet med målet är att öka andelen av uppkommet matavfall som går till biologisk behandling jämfört med år 2023. Med uppkommet matavfall menas allt matavfall, oavsett om det har lagts som utsorterat matavfall eller bland restavfallet. Nuvarande periodmål, som handlar om att andelen omklassat matavfall inte ska ha ökat från 2021 till 2023, bedöms inte kunna uppnås. Detta då omklassningarna ökat sedan 2021 på grund av nya rutiner.*

Målområde 5 – Skräp och nedskräpning

- Mål 5.1.1. År 2026 har kommunen en vägledning för att arbeta systematiskt med hantering av nedskräpning.
Kommentar: *Målet är en fortsättning på nuvarande periodmål. För ett effektivt arbete krävs att kommunen utvecklar ett systematiskt arbetssätt som är anpassat till kommunens behov. Målet avser att utvärdera tidigare framtagna metod/strategi, implementera arbetssätt, ta fram rutiner och att dokumentera strategiska arbetssätt. Nuvarande periodmål anger att år 2023 ska kommunen ha en systematisk hantering av skräp. Enligt SÖRABs prognos kan målet kunna uppnås då arbetet är i gång.*
- Mål 5.1.2. År 2026 har kommunens vägledning om nedskräpning kompletterats för att arbeta med nedskräpning i sjöar, vattendrag och hav.
Kommentar: *Nytt periodmål. Målet är av vikt för att uppfylla Havs- och vattenmyndighetens åtgärdsprogram. Nedskräpning i sjöar, vattendrag och hav är ett prioriterat område enligt den nationella avfallsplanen och Havs- och vattenmyndigheten.*
- Mål 5.1.3. År 2026 finns ett etablerat samarbete mellan olika aktörer för att minska nedskräpning.

Tekniska kontoret
Eva Hedenström

Kommentar: *Nytt periodmål. Ett systematiskt arbetssätt behövs för att minska nedskräpningen. För detta krävs samarbete mellan olika aktörer, såväl internt inom kommunen som externt.*

- Mål 5.2.1. År 2026 upplever en större andel av kommunens invånare att nedskräpning i offentlig miljö har minskat jämfört med år 2023.

Kommentar: *Nytt periodmål. För att minska nedskräpningen behöver slutsatser kring behov och insatser inkluderas i ett systematiskt arbetssätt.*

- Mål 5.3.1. År 2026 ska det finnas system för insamling av förpackningar på torg, i parker och på andra populära platser.

Kommentar: *Nytt periodmål. Enligt lagkrav ska kommunen tillhandahålla separat insamling av förpackningsavfall från torg, parker och andra populära platser från 2026. I nuvarande målperiod finns periodmål 5.3 1 som anger att år 2023 ska möjligheterna till källsortering i offentlig miljö ha utretts. Arbetet har påbörjats och kan komma att uppnås enligt SÖRABs prognos.*

Tekniska kontorets bedömning

Tekniska kontoret gör bedömningen att förslaget på periodmålen är väl avvägt och där periodmålen har en tydlig koppling både i förhållande till avfallsplanens huvudmål och till ny lagstiftning på avfallsområdet.

Konsekvenser för barn och unga

I arbetet med framtagandet av avfallsplan 2021–2032 har barns perspektiv beaktats. En barnkonsekvensanalys för hela avfallsplanen genomfördes inom samtliga kommuner utifrån den modell som Järfälla kommun tog fram. Barnkonsekvensanalysen redovisas i sin helhet i bilaga till beslutad avfallsplan.

Tekniska kontoret
Eva Hedenström

Ekonomiska konsekvenser

Genomförandet av periodmålen för 2024–2026 innebär möjligheter till reducerade kostnader i kommunen. Förebyggande av avfall, en ökad materialåtervinning och ökad sortering innebär att avfallsmängderna som går till förbränning minskar. Detta leder till minskade kostnader eftersom den behandlingskostnad som kommunen betalar idag till SÖRAB för utsorterat matavfall är satt till 0 kr medan kostnaden för restavfallet för närvarande ligger på 1 100 kr per ton. Avfallsförebyggande arbete, som att dela och laga, medför även att behovet av nyinköp minskar. Det kan dock leda till att behovet av arbetskraft ökar och därmed något ökade personalkostnader i kommunens verksamheter. När det kommer till det sista målområdet skräp och nedskräpning reduceras kostnaderna för städning i offentlig miljö om nedskräpningen minskar även om det strategiska arbetet för minskad nedskräpning kan medföra kostnader.

När det gäller materialåtervinning kan fastighetsnära insamling och matavfallssortering leda till behov av investeringar i form av avfallsutrymmen för enskilda fastighetsägare. Eftersom kommunen redan har etablerat full sortering i de kommunala verksamheterna finns inget behov av utbyggnad av avfallsutrymmen, men det som kan behöva köpas in är fler sorteringsbehållare till lokaler. Därtill kan det tillkomma kostnader för de bostäder som Danderyds kommun äger då kommunen som fastighetsägare behöver säkerställa avfallsutrymmen för de boende. Vidare tillkommer kostnader för sorteringsbehållare på allmänna platser såväl som för insamling av avfallet. Producenterna av förpackningar är skyldiga att ge ekonomisk ersättning för att täcka kommunens kostnader för insamlingen men det kan inte uteslutas att kommunen ändå inte kommer att få full kostnadstäckning. Samtidigt är periodmålen för insamling fastighetsnära och på allmänna platser direkt kopplade till ny lagstiftning vilket därav måste implementeras.

Stefan Sorpola
Samhällsutvecklingsdirektör

David Johannesson
VA-Avfallschef

Handlingar i ärendet

1. Tjänsteutlåtande, Periodmål för 2024–2026 för Avfallsplan 2021–2032
2. Periodmål för 2024–2026 för Avfallsplan 2021–2032
3. Måldokument för Avfallsplan 2021–2032

Datum
2023-08-24**Diarienummer**
TN 2017/0068

Tekniska kontoret
Eva Hedenström

Expedieras
[Klicka här för att lägga till text.](#)